

Quod vero^a nobis vestrae^b bonitatis in Christo probata voluntas de apostolici 799
pastoris^c mirabili sanitate demandare curavit¹: decet enim omnem populum christianum Aug.
in hac^d clementia divinae protectionis gaudere et laudare nomen sanctum^e Dei^f
nostri, qui numquam deserit sperantes in se, qui impias conpescuit manus a pravo Iudith 13, 17.
voluntatis effectu; volentes caecatis mentibus lumen suum extinguere et se ipsos
impio consilio proprio privare capite.

Quicquid vero de illis² agendum sit, vestra cautissima considerare habet sapientia.
Quae optime^g novit quid cui conveniat personae; et quid cui sit facto retribuendum;
vel quomodo ille pius pastor³, divina ab inimicorum manibus liberatus protectione,
securus in sua sede deo^h Christo deservire valeat⁴.

Quod vero vestraeⁱ benignitatis litterae Flacco taciturnitatis^k culpam ingerunt,
quem fervor mensis Augusti¹⁵ desidem, non voluntatis efficatia pigrum efficit.

De pueris⁶ vero nostris, quos pedibus paternis⁷ Romam pergere^m praecipisⁿ,
velim scire, quando^o vel ubi vel quibus comitantibus^p vestrae beatitudini^q occurrere
debeant^r. De^s quibus in vestrae excellentiae litteris scriptum invenimus: 'Qui, te'
inquis 'quiescente, pro te tua munera inire valent'. Fateor quidem vobis iubentibus
et iuvantibus, laboris mei possunt inire sudorem^t, munera vero mea illis^u necdum
concedo, quae vestra frequenter largitate accipere solebam. Nam et Moyses — quem
nobis quasi ad exemplum proponitis — pugna peracta et Amalechitis fugatis, praedam^v Exod. 17, 13.
reductam ipse populo^w distribuit; et David, Syria^x per Ioab principem militiae subiecta, 2. Reg. 8, 11.
aurum et gemmas pretiosissimas ad templi dedicavit ornatum; sed et Ammonitarum^y
regis^z diadema^a proprio imposuit^b capiti, licet Ioab labores sustinisset^c militiae. ib. 12, 27, 30.

Sed et de hoc, quod mihi inproperare^d voluistis me fumo^e sordentia Turonorum
tectis^f auratis Romanorum arcibus praeponere^g, scio vestram legisse prudentiam
Salomonicum^h illud elogiumⁱ: 'Melius^k' inquit¹ 'sedere in angulo domatis, quam cum Prov. 21, 9.
muliere litigiosa^m in domo communi'. Et, ut cumⁿ pace dicam, magis ferrum⁹ nocet
oculis quam fumus. Turonis^o enim^p, fumosis tectis^q contenta^r, Deo donante per

a) vere P. b) vere s P pro vestrae. c) postoris L. d) haec L. e) sancti T. f) domini L.
g) optimae L. h) deserv. deo Christo L. i) vestra K 2. k) taciturnitas L. l) prae angustia K 1;
30 angustia K 2 pro mensis Augusti; temporis angustia A 1* pro fervor mensis Augusti. m) ire K 1, A 1*.
n) praecipit K; praecepit A 1*. o) om. K 1. p) comitantibus K 2. q) beatitudine T, K 2.
r) debent K, A 1*. s) De — militiae om. K, A 1*. t) sudorem L. u) illis illis L. v) perdam L.
w) populi T. x) Syriam L. y) Ammonitarum T, L; Ammonitarum P. z) regis L (?). a) diadema T, L.
b) inpos. L. c) sustinisset T, L. d) improbare L. e) fumo L. f) testa T. g) proponere K 1.
35 h) Salomonis K 1, A 1*. i) elogium corr. in elogium T. k) est superscriptum est alio atramento in P;
est add. K 2, L, A 1*. l) inquit T, K 2, L; est add. A 1*. m) litigiosa L. n) pax dicta K, A 1*
pro cum — dicam. o) Turon⁹ P. p) vero P. q) fumositatis K 1; sectas L. r) contexta L.

1) Fit perspicuum ex his verbis hanc epistolam anno 799. scriptam esse, cum Carolus Leonem III
papam Paderbornae iam sanatum recepisset. Quoniam igitur rex post diem 13. Iunii Aquisgrano in
40 Saxoniam profectus est haecque epistola ad Augustum mensem pertinet (v. supra l. 12 verba haec: quem fervor
mensis Augusti), de papae salute Carolus Alcuinum litteris certiores fecit aut exeunte mense Iulio aut
ineunte mense Augusto 799. J. 2) Romanis. 3) papa. 4) Cf. Theodulfi versus ad Carolum
(Poet. Carol. I, 524):

45 Nam salvare Petrus cum posset in urbe Quirina
Hostibus ex atris insidiisque feris,
Hoc tibi salvandum, rex clementissime, misit,
Teque sua voluit fungier ille vice.
Per se reddit ei membrorum damna pavenda,
Et per te sedis officiique decus.

50 5) Cf. supra n. 1. 6) discipulis. 7) id est vice patris. Wattenb. 8) V. ep. 177 supra p. 293: De
illo itinere vero longo et laborioso Romam ... obsecro, ut dimittatis me orationibus ... apud Sanctum
Martinum vestrum iter adiuvare; cf. Homil. de natali S. Willibr. (Mon. Alcuin. p. 62): Toronica ...
civitas, muris quidem parvula et dispectibilis, sed sancti Martini patrociniis magna et laudabilis.
9) arma, bellum.